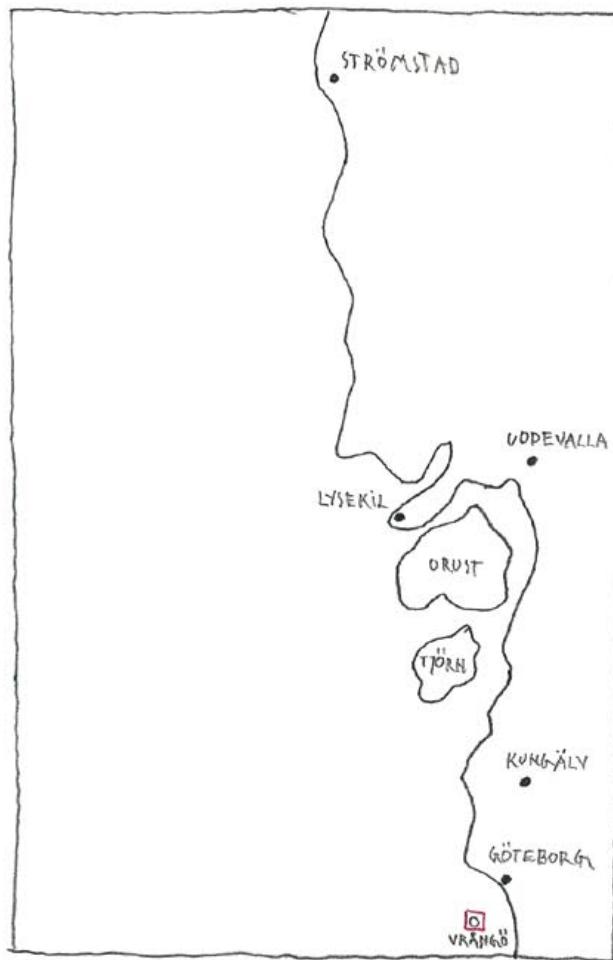
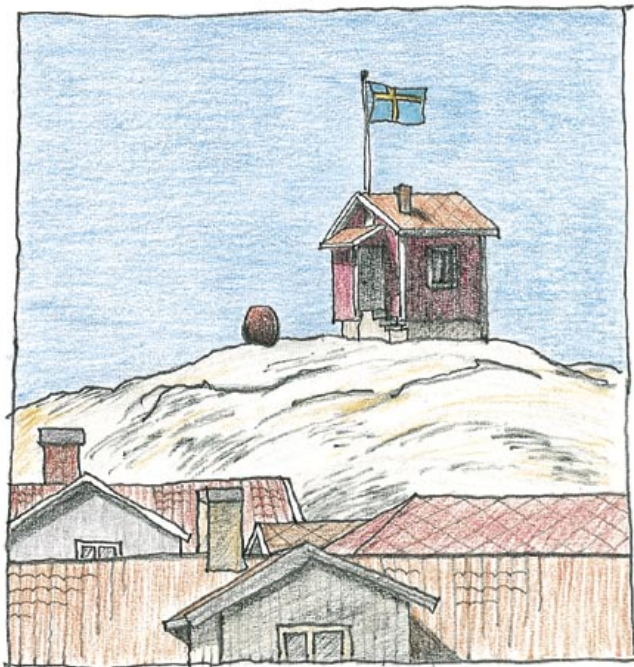

Vrångö

Kulturturistinformation Vrångö

Kommunikationer:

Spårvagn linje 4 eller buss "ö-snabben" till Salt holmen. Från Saltholmen åker man med Styrso-bolagets båt.

Saltholmens biljettextpedition: 031-297599

Vrångö-huset:

Här har bofasta och besökare tillgång till bibliotek, tvättstuga och dusch.

Från mitten av juni till mitten av augusti finns det servering i huset. 031-975002, 031-975057

Andreas Fisk & Rök
Öppet juni - augusti

0709-369917

Vrångö Kiosk & Cafe
www.nordman.nu

031-975088, 0703-941503

Livsmedelbutik

Tennisbana, minigolfbana och boulebana finns i närheten av färjeläget.

BLÅ ÄR BJÖRBÄREN
TAG HÄLLER I HANDEN
BLÅ ÄR MUSSLORNA
NERE VID STRANDEN

BLÅ ÄR KYLAN
DET KÄNNES I MÄRGEN
BLÅ NYANSER
FINNS DET I BERGEN

BLÅ ÄR RÖKEN
ÖVER ISEN
BLÅ ÄR ÄVEN
MIDDAGS-BRISEN

BLÅ HORISONTLINJE
BLÅTT VATTEN
BLÅ ÄR SKYMNINGEN
I SOMMAR-NATTEN

BLÅ ÄR VÄGEN
SOM ROLLAR MOT VIKEN
BLÅ ÄR HIMLEN
BAKOM LÖTS-UTKIKEN

BODIL KRISTENSSON

DET FINNS OCKSÅ FOLDRAR OM...

KOSTER ÖARNA	VÄDER ÖARNA	KIDDÖ	BOHUS, MALMÖ	FLATÖN MALÖN	GULL- HOLMEN HERMAN Ö
KÄRING- ÖN	HÄRÖN	ÄSTOL	DYRÖN	MARSTRAND KLÄVERÖN	RÖRÖ
KÄLV- LUND	HÄLSÖ	ÖIKERÖ	HÖNÖ	FOTÖ	BRÄNNÖ
ÅSPERÖ	STYRSÖ	DONSÖ			

Historia

Isen och smältvattnet har format öns berghällar, med sina karakteristiska stöts- och läsidor. Isens framfart har också skapat jättegytor och stora blocksamlingar.

Vrångö är den sista ön i ett pärlband av öar, som under forntiden kallades Älvaskären, öarna kring Göta älvs mynning. I slutet av stenåldern började människorna på Vrångö ägna sig åt jordbruk. De blev fiskarbönder, som försörjde sig på vad jorden och havet kunde ge. I söder ligger Musta, förmodligen det första gårdet i skärgården där man brukade jorden. Gården ligger betydligt högre över havet än övrig åkerjord och här har en gång funnits boplatser.

På Vrångös vackra nya kyrkogård finns en stensättning i form av en labyrint från förkristen tid. Ytterligare stensättningar finns i närheten men dessa är helt överväxta.

Enligt traditionen var den förste som bosatte sig på Vrångö en holländare som hette Wrangel. Ön uppkallades efter honom och fick namnet Wrangelsö. Holländaren förläste med sitt fartyg vid Vrångös nordligaste udde, som än idag kallas Holländas skepp. Sjömannen lyckades ta sig iland på ön och bosatte sig där.

Sedan 900-talet har västkusten varje århundrade haft en sillperiod som i medeltal varat 50 år. På Vrångös norra del ligger 38 stenhägnader, som troligen uppfördes under de rika sillperioderna på 1500-talet. Under den perioden strömmade människor i stora skaror till öarna. Man hägnade in en plats åt sig och sina redskap och reste tillfälliga bostäder.

Under 1700- och 1800-talen härjade sjörövare och pirater i skärgården. Bland annat berättas historien om Vrångö-lotsen Anders Wijk som tvingades lotsa ett danskt fartyg. Genom sin hustru lyckades han kontakta den berömde kaparkaptenen Lars Gathenhielm. Anders Wijk satte fartyget på grund och Gathenhielm kapade det. Som tack för bytet fick Wijk och hans hustru varsin silverbägare.

På 1800-talet flyttade den grymma piratdrottningen Johanna Hård till Vrångö. Hon lät bland annat kapa ett danskt fartyg, lasten stals och besättningen blev ihjälslagen.

2 maj 1926 fick Vrångö som sista ö i södra skärgården regelbunden båttrafik till Göteborg.

1931 flyttades lotspassningen från Vrångö till Vinga. Kvar som minne finns fortfarande det lilla röda huset på Utkiken, som kommit att bli något av en symbol för Vrångö.

Mitt på ön ligger Vrångö-huset, ett allaktivitetshus med kommunala, ideella och kommersiella verksamheter samlade under ett och samma tak. Huset är resultatet av ett fem år långt föreningsarbete bland öns kvinnor. 20 000 ideella arbetstimmar har här lagt grunden för en samlingspunkt för både unga och gamla. Vrångö-huset rymmer idrottshall, matsal, kök, bakstuga, post, skola och dagis.

En vandring på Vrångö

Vrångö är den sydligast bebodda ön i Göteborgs södra skärgård. Som ett band tvärs över ön ligger bebyggelsen. I väster är fiskhamnen belägen och på öns östra sida finns färjeläget.

Områdena i söder och norr utgör tillsammans med flertalet holmar och skär runt omkring ett naturskyddsområde. Här har de angränsande landskapen satt sin kännetecken.

Tillhörigheten till Västergötland syns mest i den nordöstra delen, där barrskogen trängs i sänkor mellan bergen. Mindre ljunghedar finns också spridda över ön. Närheten till Bohuslän känns i norr och väster bland kala berg och naturhamnar och kaprifolens starka doft i sommarkvällen. Hallands bidrag finns i sydost, där långgrunda sandvikar drar till sig tusentals besökare och bjuder på skärgårdens finaste bad.

Från den gamla lotsutkiken, som i långa tider väglett sjöfare, kan man se den genuina fiskarbebyggelsen och hamnen. Under sommarmånaderna får fiskeflottan dela med sig av utrymmet till besökare från när och fjärran.

Den norra promenadslingan leder förbi Brevik, där många fågelarter samsas om födan. Viken är ett populärt besöksmål för fågelskådare. Innan lövsprickningen kan man se rullstens- och klapperstensfält täckta av murgröna, som även trivs långt upp i trädskronorna. Från bergshöjderna har man en imponerande utsikt över havet och i nordväst syns Vinga Fyr.

Den uppmärksamma besökaren kan på strandängarna upptäcka många olika växtarter, bland annat strandmalört och Jungfru Maria Nycklar. På småstigar kan man komma ut till s k tomtningar, fornminnen från gångna tiders sillperioder. Slingan leder förbi ett antal inbjudande badvikar, innan man kommer fram till den gamla begravningsplatsen. Några av gravstenarna kan härledas till 1500- och 1600-talen.

Vandringsleden över den södra delen av ön nyttjas flitigt av badgäster, som från skärgårdsbåten tar sig ut till badvikarna. Hit kommer också många fritidsfiskare, som promenerar till den södra udden för att pröva fiskelyckan i Kungsösund. Bland växterna längs den södra slingan kan nämnas martornen, som växer på Nötholmen. Den är fridlyst och finns enbart på några få platser i Sverige. Även marrispen kan man få se på enstaka ställen.

Beläget uppe på höjderna finns Storerös, ett bronsåldersröse, som enligt sägner skall vara en begravningsplats för en hövding. Det är 17 meter långt och 12 meter brett och har till skillnad från många andra rösen i skärgården aldrig utsatts för plundring.

Här är utsikten från fastlandet ut till havshorisonten vidunderlig, där Trubadurens och förbipasserande fartygs konturer avtecknar sig.

